

פרוטוקול מס' 155

מישיבת ועדת הכנסת
מיום ג', כ"א באדר תשל"ב - 7.3.72, בשעה 8.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

היו"ר	-	י. ישעיהו
		ר. ארזי
		מ. ביבי
		מ. ברעס
		י. גולן
		א. הראל
במקום ח"כ רוזיאל-נאור	-	מ. ידיד
		י. נבון
		י. נחושתי
		מ. נסים
		א. עופר
במקום ח"כ אנקוריגון	-	ע. פיינרמן
		צ. צימרמן
		י. רפאל
		מ. שחל

מוזמנים:

חבר-הכנסת	-	מ. פרוש
חבר-הכנסת	-	א. שוסטק
מזכיר הכנסת	-	ח. ליאור
המזכיר המיועד של הכנסת	-	נ. לורן
היועץ המשפטי של הוועדה	-	ז. שר
משרד המשפטים	-	א. בר-זכאי

מזכירת הוועדה: מ. ברפי

רשמה: נ. רינגלר

- א. סדר-היום: א. ערעורו של חבר-הכנסת י.מ. אברמוביץ על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים שלא להכיר בדחיפות הצעתו לסדר-היום בנושא: "המצב הכספי הקשה של בית-החולים 'ביקור חולים' בירושלים";
- ב. ערעורו של חבר-הכנסת ש. תמיר על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים שלא להכיר בדחיפות הצעתו לסדר-היום בנושא: "המגמה למינוי מליאת רשות השידור והוועד המנהל על-פי שיקולים מפלגתיים";
- ג. קביעת הוועדה שתדון בחוק האיגוד השיתופי;
- ד. בקשת חבר-הכנסת מאיר אביזוהר להקנות לו זכויות של חבר הכנסת יחיד לאחר פרישתו מסיעת הרשימה הממלכתית;
- ה. סדר הופעתן וישיבתן של סיעות ע"מ, רק"ח, המרכז החפשי וסיעות היחיד בכנסת.

אני פותח את הישיבה.

היור"י. ישעיהו:

א. ערעורו של חבר-הכנסת י.מ. אברמוביץ על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים שלא להכיר בדחיפות הצעתו לסדר-היום בנושא: "המצב הכספי הקשה של בית-החולים 'ביקור חולים' בירושלים"

יושב-ראש הכנסת העביר אלינו ערעורו של חבר-הכנסת אברמוביץ, אשר פנה אל יושב-ראש הכנסת במכתב לאמור:

"ביום ח' באדר תשל"ג - 23.2.72 הגשתי הצעה דחופה לסדר-היום לדון בנושא: המצב הכספי הקשה של בית-החולים 'ביקור חולים' בירושלים. נשיאות הכנסת בישיבתה מהיום דחתה את דחיפותה של הצעה. הנני מערער בזה על דחיית הדחיפות על-ידי נשיאות הכנסת, ואבקש להעביר את הצעה ליועדת הכנסת כדי שתכריע בדבר דחיפותה, בהתאם לסעיף 71"א של תקנון הכנסת. מצבו הכספי של בית-החולים קשה ביותר. עומדת לפרוץ בו שביטה בגלל אי-תשלום המשכורות לעובדים. מצב זה עלול להביא להתמוטטותו של מוסדותיך זה, שהוא חיוני ביותר לתושביה של ירושלים. על הממשלה להגיש עזרה כספית דחופה לבית-החולים, ומשום כך יש להכיר בדחיפותה של הצעה."

חבר-הכנסת פרוש יצמק את הערעור.

מ. פרוש:

בית-החולים "ביקור חולים" קיים כבר 150 שנה. והוא נמצא עכשיו במצב קשה מאוד. המצב הקשה נוצר בגלל מדיניות השכר של הממשלה אשר הכריזה על מערכת מסים ריסרואקטיבית. התורמים אינם תורמים באופן ריסרואקטיבי, והחולים אינם משלמים ריסרואקטיבית; ולכן נמצא המוסד במצב קשה.

המוסד, באשר לפיתוחו, מתקדם יפה. באחרונה קיבלנו 25 אלה לירות סטרלינג כדי לפתוח מחלקה בירורגית. בימים האחרונים קיבלנו 30 אלף דולר המיועדים לנושא זה של המחלקה הכירורגית, אבל איננו יכולים להשתמש במכוס זה להוצאות השוטפות.

המוסד הגיע להוצאה שוטפת - בגלל מדיניות השכר של תשלומים ריסרואקטיביים - גבוהה ביותר ועומדת לפרוץ בו שביטה בגלל אי-תשלום המשכורות לעובדים. אם לא מסירות הנפש של העובדים - היה המוסד עומד מזמן במצב בלתי בסבל ולא יכול היה להמשיך בקיומו. העובדים עמדו לקיים את השביטה ביום חמישי שעבר, אך דחו אותה ל-15 לחודש.

כל מי שמבקר במוסד יכול לדעת כמה תפגע השביטה בחולים המאושפזים שם. עובדה היא שהפסיקו עכשיו לספק חלב למוסד המשנה של בית-החולים "ביקור חולים" לחולים כרוניים. המוסד שם נמצא מצותק מסלפונים ופועל שם רק קו אחד.

חבר-הכנסת אברמוביץ מבקש לדון בנושא זה בכנסת. לפחות להוכיח להנהלת המוסד ולעובדים במוסד שהציבור ער לבעייתם. על-ידי זה שהציבור יהיה ער לבעיה - יבוא לחץ לבוא לקראתם.

אינני יודע כיצד הגיע המצב כפי שהגיע ולא הצלחנו - ער לפני שהתקשרתי עם המוסד - להגיע להבנה כזאת, שיש לבוא לקראת המוסד כשם שבאים לקראת עשרות מוסדות במיליוני לירות. איננו יכולים להבין לשם מה יש לנו האפשרות לדבר מעל בימת הכנסת אם לא כדי להשמיע את זעקת הציבור.

נכון, מיוזמת ועדת השירותים הציבוריים של הכנסת התקיימה ישיבה ודנו בנושא זה, אבל כל זה - בנתוסף לכל מה שנעשה על-ידי חברי הכנסת הנכבדים שיושבים כאן ואלה שאינם יושבים כאן - אין התחושה בתודעת הציבור שמוסד כזה שהתקיים 150 שנה עומד בפני משבר רציני ביותר. אם מתחת לסף ההכרה של משהו, יאו של איזה גורם כלשהו, קיים לחץ שהמוסד ישנה את חסות ההנהלה המכוונת אותו - זה דבר רציני וחמור להשתמש במצב הקשה של היום כמניע לשנוי ניהול מוסד שיש לו קו ניהול ומטרה.

היו"ר י. ישעיהו:

הועדה איננה דנה לגופו של ענין.
הועדה דנה רק אם ההחלטה של יושב-ראש
הכנסת והסגנים מוצדקת בכך שלא הכירו בדחיפות ההצעה. אתה מדבר פה
על שינוי ההנהלה.

מ. פרוש:

אנחנו קוראים בעתונות ושומעים
על מעין הדים שכאלה.

אחד הדברים שאי-אפשר להמלט מהם
הוא הזכות להשמיע נושא זה מעל בימת הכנסת. אני פונה לחברי העדה
הכנסת היושבים כאן, שלפחות בזה יתנו את העידוד לאלה שסובלים, שנשמיע
דעתם מעל בימת הכנסת.

היו"ר י. ישעיהו:

סגן יושב-ראש הכנסת - חבר הכנסת נבון -
ינמק את החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים.

י. נבון:

בישיבת יושב-ראש הכנסת והסגנים
נמסרה אינפורמציה שוועדה מוועדות
הכנסת - ועדת השירותים הציבוריים - ביקרה בבית החולים "בקר חולים"
יומיים או שלשה לפני שהובאה ההצעה הזאת לדיון. ועדת השירותים
הציבוריים שמעה אינפורמציה, התעניינה במצב; דהיינו, הנושא נמצא בטיפול
של ועדה מוועדות הכנסת. אם נושא זה היה מועלה לדיון במליאה - הנושא
היה מועבר לדיון לוועדה. הנושא, על כל פנים, נמצא בדיון בוועדה.
לא ראינו הכרח בדחיפות כיוון שהנושא נדון בוועדה.

בדגש זה מוסר לי מזכיר הכנסת,
כי הנושא יועלה כוועדה רגילה לסדר היום בכנסת.

לכן לא ראינו הצדקה בדחיפות.

היו"ר י. ישעיהו:

רצוני להסג השומת לבכם שאיננו דנים
על חשיבות ההצעה. יכולה להיות
הצעה חשובה מאד אשר לא יכירו בדחיפותה; יכולה להיות הצעה לא כל כך
חשובה אבל יכירו בדחיפותה. אנחנו דנים רק על הצד של הדחיפות, שהיא
נקודה בפני עצמה. יכול להיות נושא חשוב מאד, אבל דחיפותו איננה בגדר
דחיפות של היום למחר; ויכול להיות נושא לא כל כך חשוב, אבל דחוף.

י. רפאל:

אין כל ספק שהנושא צריך לדיון בכנסת
מייד. לבששמעתי שהנושא יועלה כהצעה
רגילה לסדר היום - הדבר מספק אותי.

מ. פרוש:

אני מוותר על ההצבעה, כיוון שההצעה
הרגילה לסדר היום תועלה לדיון מחר
בכנסת.

אני חושב שוועדת הכנסת צריכה לדון
באיזה אופן דוחים הצעות דחופות לסדר היום.

היו"ר י. ישעיהו:

הקריטריונים לקביעת דחיפות של
ההצעה מופיעים בתקנון. יושב-ראש
אם להכיר או לא להכיר בדחיפות ההצעה.

י. נבון:

עד התקון בתקנון היתה הגדרה אחת:
הצעה היא להכיר בהצעה דחופה אם
ההכרה בדחיפות היא כדי למנוע מעשה לפני עשותו. בינתיים נוספה הגדרה
נוספת: אם יש בהצעה דבר דחוף לצבור.

רצוני לומר לחברי הוועדה, כי יושב-ראש
הכנסת והסגנים מוצפים הצעות דחופות לסדר היום במספרים בלתי רגילים,
בערך 10-12 הצעות, כי ההגדרה נרחבה מאד. אני חושב שבאמת כדאי שפעם
יתקיים דיון נוסף אשר יגדיר מהי הצעה דחופה לסדר-היום.

הוחלט: המערער ויתר על ערעורו.

היו"ר י. ישעיהו:

ב. ערעורו של חבר-הכנסת ש. תמיר על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים שלא להכיר בדחיפות הצעתו לסדר-היום בנושא: "המגמה למינוי מליאת רשות השידור והוועד המנהל על-פי שיקולים מפלגתיים"

יושב-ראש הכנסת העביר אלינו ערעורו של חבר-הכנסת ש. תמיר, אשר פנה אל יושב-ראש הכנסת במכתב לאמור:

"בישיבת יושב-ראש הכנסת והסגנים מיום ב', 6.3.72 לא הוכרה דחיפותה של הצעתי לסדר-היום בנושא: "המגמה למינוי מליאת רשות השידור והוועד המנהל על-פי שיקולים מפלגתיים".

הנימוק לשלילת דחיפותה של ההצעה לסדר-היום, כפי שנמסר על-ידי מזכיר הכנסת, היא: החלטת הממשלה בישיבתה מיום א', 5.3.72 על מינוי חברי מליאת רשות השידור.

נימוק זה, בכל הכבוד, אינו עומד במבחן החוק - חוק רשות השידור תשכ"ה-1965, והתיקון לחוק זה משנת 1969. סעיף 7(א) לחוק רשות השידור תשכ"ה-1965 קובע, כי חברי מליאת רשות השידור ימונו על-ידי נשיא המדינה.

העולה מכאן הוא, כי החלטת הממשלה מאתמול, מהווה המלצה בלבד, בעוד שמינוי חברי מליאת רשות השידור יכנס לתוקפו לאחר שיימסר רשמית על-ידי נשיא המדינה.

סעיפים 7(ב) ו-14 (א) לחוק רשות השידור מחזקים קביעה זו, באשר סעיפים אלו מציינים כי יושב-ראש הרשות ומשנהו ושאר חברי הוועד המנהל - ימונו על-ידי הממשלה. מה טעם ראתה הממשלה להשהות מינויים אלו, המסורים לטמכותה, באותה עת בה החליטה, כביכול, על מינוי חברי מליאת רשות השידור?

הטעם לכך, כי עד עתה טרם כוננה מליאת רשות השידור, בהעדר מינוי רשמי מטעם נשיא המדינה, כפי שמתחייב מסעיף 7(א) לחוק רשות השידור תשכ"ה-1965, ועל כן - לא היה הממשלה מוסמכת למנות את יושב-ראש הרשות, משנהו וחברי הוועד המנהל.

העולה מכל האמור הוא כי עד עתה לא מונחה מליאת רשות השידור, דווקא לכן גוברים הטעמים לקיום דיון דחוף בכנסת בנושא זה, ואבקש לכן לקיים דיון מידי בערעור זה."

את ערעורו של חבר-הכנסת ש. תמיר ינמק חבר-הכנסת א. שוסטק.

א. שוסטק:

בפרק החמישי של תקנון הכנסת ישנן שתי סיבות להכרה בדחיפותה של הצעה: (א) אם הדיון בהצעה בכנסת עשוי למנוע מעשה או מחדל שאינם ניתנים לתיקון; (ב) אם לדעת היושב-ראש והסגנים יש בנושא עניין דחוף לציבור. שתי הסיבות הללו תופסות לגבי הצעה דחופה זו והיו מצדיקות הכרה בדחיפות ההצעה לסדר-היום בענין מינוי רשות השידור.

(א) לפי הנימוק הראשון של הכרה בדחיפות - אם הדין בהצעה בכנסת עשוי למנוע מעשה או מחדל שאינם ניתנים לתיקון - הנימוק של יושב-ראש הכנסת והסגנים, כפי שנמסר לנו על-ידי מזכיר הכנסת, הוא: שהממשלה כבר החליטה ביום א' על ההרכב. אילו היה הממשלה מוסמכת למנות את חברי מליאת רשות השידור, אז החלטת הממשלה היא מעשה מוגמר, ועל מעשה מוגמר אין מה לדבר; אבל חוק רשות השידור קובע במפורש שחברי מליאת רשות השידור ימונו על-ידי נשיא המדינה. כל עוד נשיא המדינה לא מינה - אין מינוי.

היו"ר י. ישעיהו:

האם יש לך אינפורמציה בדוקה אם הנשיא חתם או לא חתם?

א. שוסטק:

אין לי שום אינפורמציה כזאת. הגשנו את הערעור אחמול. הראיה היא, שהממשלה

א. שוטסק:

המוסמכת למנות את הנהלת רשות השידור, את היושב-ראש ואת סגנו - לא מינתה אותם כיוון שלא יכלה למנות אותם כל עוד הנשיא לא מינה. אפילו הממשלה לא עשתה מה שמוטל עליה לעשות.

ב) הנימוק השני להכרה בדחיפות - אם יש בנושא ענין דחוף לציבור, האם צריך אני להסביר לחברי ועדת הכנסת שבענין רשות השידור יש ענין דחוף לציבור? הנושא דחוף לכל הציבור, במיוחד בשבוע פורים והשידורים האחרונים. זהו נושא המסעיר את הציבור כל רגע. האווירה ברשות השידור עכורה, היחסים שם מתוחים. היתה הזדמנות, באמצעות דיון במליאה, לתקן משהו ולהשפיע על המצב. כלי תקשורת זה הוא המסוכן ביותר במדינה. יש בנושא זה ענין דחוף לציבור. אני מתפלא שיושב-ראש הכנסת והסגנים לא הכירו בדחיפותה של הצעה זו כענין דחוף לציבור.

משני הנימוקים האלה מבקש אני את הוועדה לקבל את הערעור ולהכיר בדחיפות ההצעה הזאת, גם מבחינה תקנונית של החוק במדינה, שאינו ניתן לתיקון - גם הממשלה עוד יכולה לתקן; וגם מתוך זה שיש בנושא ענין דחוף לציבור וכולנו מכירים בנושא כענין דחוף.

היו"ר י. ישעיהו: סגן יושב-ראש הכנסת - חבר-הכנסת ביבי - ינמק החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים.

מ. ביבי: כידוע, נושא זה עלה בשבוע שעבר, ואתמול - טוב. הסיבה העיקרית - עכשיו - לאי הכרה בדחיפות ההצעה היא, שכנראה נשיא המדינה כבר חתם על המינויים; ואפילו תרצה הוועדה להכיר בדחיפות אי-אפשר יהיה לקבל החלטה כזאת, כי הנשיא כבר חתם על המינויים.

הסיבה לאי ההכרה בדחיפות ההצעה היתה, שהסמכות למינויים מסורה להכרעתה. ולשיקול דעתה של הממשלה, לפי החוק. אילו רצה החוק לנצור אפשרות של ערעור או אפשרות של התערבות בשיקול דעתה של הממשלה - היה ודאי נוהג כפי שנהג לעיתים קרובות, בכך שהיה מסמין ועדה מוועדות הכנסת לאשר את רשימת המינויים. החוק לא עשה זאת. החוק השאיר את כל ההכרעה בידי הממשלה ומה שהממשלה הכריעה - הכריעה. אי-אפשר אחר-כך לאפשר לוועדה מוועדות הכנסת או לחבר-הכנסת לערער על קביעה של החוק.

י. נחושתי: לא לערער, אלא למתוח ביקורת.

מ. ביבי: בעמדות הנימוקים הללו ובעקבות הנימוק שהממשלה כבר קבעה והחליטה - לא מצאו לנכון יושב-ראש הכנסת והסגנים לאשר את דחיפות ההצעה; מה גם שהנשיא כבר חתם על המינויים.

מ. נסים: איננו יכולים שיווצרו כללים בשתיקתנו. מבלי להתייחס לשאלה אם ראוי להכיר בדחיפותה של ההצעה. אם אמנם זה היה נימוק של יושב-ראש הכנסת והסגנים: שהסמכות למנות היא סמכותה הבלעדית של הממשלה ואין להתערב בכך; האם לכנסת אסור לבקר? זה נימוק שאיננו לענין. לכנסת יש הסמכות, הרשות וגם החובה להתריע, לבקר, לדרוש מהממשלה דין וחשבון על טיב המינויים ועל טיב כל פעולה. לצמצם את סמכויות הכנסת ולהגיד שאין לה סמכות בנושא הזה, זו התבטלות עצמית של הכנסת. אני מבקש לדחות את הנימוק הזה. אני מציע שהנימוק לדחות את דחיפות ההצעה לא יהיה כזה.

היו"ר י. ישעיהו: איננו מצביעים על נימוקים, אלא על ענין. אין איש הטוען שהכנסת אינה יכולה לבקר ולהתריע. אנו דנים כאן על ענין הדחיפות. מה שנוגע לדחיפות - לממשלה יש הזכות על-פי החוק ולכנסת אין אפשרות לבטל את החקיקה, אלא על-ידי שינוי הצעת חוק והעברת הסמכויות מידי הממשלה לכנסת, או הצעת אי-אמון לממשלה; כך שהענין של הדחיפות באמת נהפך לענין צדדי, כי הוא אינו קובע. אין כאן דחיפות.

לעת עתה אין סתירה בין מה שאמרת
לבין תשובת יושב-ראש הוועדה.

פ. נסיים:

הנימוק השני נופל, כאשר מגן יושב-
ראש הכנסת - חבר-הכנסת ביבי - מוסר
לנו ידיעה, שהנשיא כבר חתם על המינוי.

היו"ר י. ישעיהו:

אבל הנימוק, שיש לנושא דחיפות לציבור -
עדיין קיים.

א. שוסטק:

הנושא עלה בישיבת הנשיאות עד בשבוע
שעבר. רוצה אני לומר

י. גברון:

משהו בעקבות ההערה לגבי הסכויים של הממשלה וסמכותה של הכנסת. לפי
החוק הממשלה קובעת והממשלה ממנה. אינני חושב שהכנסת איננה רשאית
לדון בנושא כזה. אילו היא הייתה מתכוונת להחליט על ההדכב - הכנסת
היתה חורגת מסמכותה; אבל להביע דעות ולהשפיע על החלטתה של הממשלה -
יותר היה לכנסת, ואני חושב שהיו בנושא זה אלמנטים דחופים לציבור.

הענין של דבר הנתון בסמכותה של הממשלה
בלבד אינו מונע את הכנסת מלהביע דעה. דחוף היה לנו לקיים דיון לפני
שהממשלה תחליט וזאת כדי להשפיע על שיקוליה; אבל שמענו שהממשלה כבר
החליטה.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לדחות את הערעור.

היו"ר י. ישעיהו:

ג. קביעת הוועדה שתדון בחוק האיגוד השיחופי

בישיבת הכנסת מיום ט' בטבת תשל"ב -
25.1.72, הוחלט להסיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בחוק
האיגוד השיחופי תשל"ב-1971.

ההצעה היא להעביר את הנושא לדיון
בוועדה מיוחדת לענין מסויים, אשר תמנה 15 חברים, לפי ההדכב הסייעת
הגב: המערך - 7 חברים; גח"ל - 3 חברים; מפד"ל - 2 חברים; אג"י - 1;
ל"ע - 1; וזע"מ - 1, למרות שסייעתם אינה מונה כבר 4 חברים, לפי פנייתו
של חבר-הכנסת אניזוהר.

י. גחושתי:

לסדר ההצבעה מציע אני שנצביע קודם
מי בעד העברת הנושא לוועדת הכלכלה
ורק אחר-כך נצביע מי בעד העברת הנושא לוועדה המיוחדת.

פ. נסיים:

אני מציע להעביר את הנושא לדיון
בוועדת הכלכלה. אם הצעה זו לא
תקבל מציע אני ועדה משותפת של ועדת הכלכלה וועדת החוקה, חוק ומשפט.

ה צ ב ע ר ת

- א. בעד העברת הנושא לדיון בוועדת הכלכלה - 6
- נגד - 9
- ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכלכלה לא נתקבלה
- ב. בעד העברת הנושא לדיון בוועדה משותפת של ועדת הכלכלה וועדת החוקה, חוק ומשפט - 6
- נגד - 8
- ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדה משותפת של ועדת הכלכלה וועדת החוקה, חוק ומשפט לא נתקבלה

(המשך) ה צ ב ע ו ת

ג. בעד העברת הנושא לדיון בוועדה מיוחדת לפי סעיף 16 של התקנון

- רוב

נגד - מיעוט

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדה מיוחדת לפי סעיף 16 של התקנון נתקבלה.

י. בחושתן:

אני מציע שהוועדה המיוחדת לנושא זה תמנה 19 חברים, ככל ועדה אחת בכנסת. ההרכב של 19 חברים יאפשר גם השתתפותן של הסיעות הקטנות יותר, כי זה נושא הנוגע לחלק גדול יותר של הסיעות. ועדה בת 19 חברים היא צודקת יותר. לא בכדי מונה כל ועדה רגילה 19 חברים.

מ. נסיים:

כאשר מציעים ועדה מיוחדת יש צורך בהידברות בסיעות. אני מתפלא על השיטה הננקטת כאן. עוד לא קרה שמציעים הרכב של ועדות בלי הידברות נוספת. מציעים לגח"ל 3 חברים בוועדה המיוחדת - יש לנו אינטרס שיהיו 4 חברי גח"ל בוועדה מיוחדת זו. אני אומר זאת במפורש ובגילוי לב.

מ. ברעם:

זה בדיוק המאה אחוז של מרכיבי הוועדה המיוחדת.

י. בחושתן:

לגבי המערך זה בדיוק, אבל לא לגבינו.

מ. נסיים:

אינני מדבר על הפרופורציה, אבל על החלטה כזאת צריכה להיות הידברות מוקדמת. לסיעת המערך יש אפשרות להעביר החלטה, די שאתם מציעים להקים ועדה מיוחדת - וההצעה מתקבלת; אבל באשר להרכב יש בעיה. ההסדר יכול להיות הדדי. אני מציע להקים ועדה של 19 חברים ולחלק את 4 החברים הנוספים בין הסיעות.

אם לא תתקבל הצעתי - מציע אני שיהיו 17 חברים בוועדה המיוחדת ושני החברים הנוספים יהיו: אחד מסיעת המערך ואחד מסיעת גח"ל.

י. נבון:

אני מתנגד לכך שמספר החברים בוועדה הופך למשא-ומתן בין סיעת המערך לבין סיעת גח"ל. אני מציע שנדחה את ההצבעה על ההרכב. היום נתקבלו שתי החלטות שליליות והחלטה לגבי הקמת ועדה מיוחדת. אני מציע שנדחה את הרכב הוועדה לישיבה הבאה; מה גם שהמספר של המפלגות ננות 4 החברים אינו אקטואלי, כאשר סיעת ע"מ לא תהיה עוד מעט בת 4 חברים, אלא תמנה 3 חברים בלבד. על הצעה כזאת אי-אפשר להצביע עתה.

אני מציע לדחות את ההצבעה לגבי הרכב הוועדה לישיבה הבאה. אני מבקש להעמיד הצעתי זו להצבעה.

היו"ר י. ישעיהו:

העניין סבל מדחיות מרובות ובגלל הרכב הוועדה לא כדאי לדחות פעם נוספת את העניין. אינני רואה צורך בהידברות בסיעות. חבר-הכנסת נסים הציע הצעה קונקרטיית: שהוועדה תמנה 17 חברים ויוסיפו לסיעת המערך ולסיעת גח"ל חבר נוסף.

ה צ ב ע ו ת

א. בעד דחיית ההצבעה בעניין הרכב הוועדה המיוחדת - 2 רוב

ההצעה לדחות את ההצבעה בעניין הרכב הוועדה המיוחדת לא נתקבלה

הצבעות (המשך)

ב. בעד הרכב של 17 חברים לוועדה המיוחדת - רוב
נגד 1 -

הנחלט:
בהתאם לסעיף 16 של התקנון - להקים
ועדה מיוחדת המונה 17 חברים לדיון
בחוק האיגוד השיתופי, תשל"ב-1972,
לפי ההרכב הסיעתי הבא:

המערך - 8 חברים; אג"י - חבר אחד;
גח"ל - 4 חברים; ל"ע - חבר אחד;
מפד"ל - 2 חברים; ע"מ - חבר אחד.

היו"ר י. ישעיהו:
אני מבקש למסור לי את שמות חברי
הוועדה ואם אפשר - היום, כדי שאוכל
להודיע על כך היום בכנסת, ובישיבה הבאה של הוועדה נוכל להמליץ על
יושב-ראש לוועדה זו.

ד. בקשת חבר-הכנסת מאיר אביזוהר להקנות לו זכויות של חבר הכנסת יחיד
לאחר פרישתו מסייעת הרשימה הממלכתית

יושב-ראש הכנסת העביר אלינו מכתבו

של חבר-הכנסת אביזוהר בנושא:

"בעקבות מכתבו של יושב-ראש סיעת
הרשימה הממלכתית, חבר-הכנסת יגאל הורביץ, על הוצאתי מהסיעה, ערערת
בפני חברי לסיעה על פעולה זו, אולם ערעורי לא התקבל, ולא נותר לי
אלא לקבל דין ההוצאה.

אני רואה חובה לעצמי לסכם בתמצית
את עמדותי לגבי הבסיס הציבורי להמשך שליחותי בכנסת, מתוקף הענין המיוחד
שהביא לקרע, וזאת בנוסף לבסיס הכללי של מנדט מתוקף בחירת העם.

היתה לי כבר הזדמנות להסביר, כי
קבוצת חברים ברשימה הממלכתית ראו בדשימתנו מעין הוראת שעה. יש
שציריה כראש גשר, חלק מכך גדול שעשוי היה להגשים את משאלותינו ולא
רק להכריז עליהן. משום כך, הם אינם יכולים לראות בראש גשר דבר לעצמו.
משעה שהוכח בעליל כי הכח העיקרי לא יחצה את הקו ולא יגיע: הם חוששים
שחיל החלוק, אם ישאר לעצמו - יהפוך לכת קנאים ועקרה, אשר תתרחק
בהכרח מהתפיסה הממלכתית של היערכות הדו-מפלגתית, בה העם בוחר לא רק
את חברי הכנסת לסייעותיהם, אלא בוחר למעשה גם בממשלה בה הוא רוצה, על-
מנת לבצע הדברים ולא רק לדבר עליהם.

הוויכוח התפתח לקרע, כי החברים
המצדדים בהמשך קיומה של המסגרת ואשר זכו בכל הבידורים, רואים בבעלי
הדעה האחרת מעין 'סוס טרויאני' העשוי לחבל במאמציהם להתארגן לקראת
מערכת הבחירות הבאה. ע"כ כל הרצון להבין לרוחם, חברי ואנכי איננו
סבורים שהיותנו במיעוט מצדיק את התחטלותנו והפסקת שליחותנו על יסוד
המצב בו הופענו בפני הבוחרים. אין דרך, בשלב זה, לדעת כמה מהבוחרים
תומכים בהשקפתנו; אולם כאילו סטרציה לכך שאין מדובר בקבוצה מבוטלת,
אביא את העובדה כי בין עשרת המועמדים הראשונים ברשימה לכנסת הבאים
אחרי דוד בן-גוריון - חמישה אינם מצדדים בהנצחת קיומה של רשימתנו
כמפלגה.

איש יושב הראש, בסיום המושב הקודם
מצאתי לנכון להעמיד אותך על השקפתי, כי יש לדחות ככל האפשר ויכוחים
הנוגעים למערכת הבחירות הבאה, ואם זכור לך גם הנכתי בפניך חשש, שאם
יתגלע ברשימתי ויכוח בטרם עת, עשויות להיות לו השלכות על פעולתי
בכנסת. בהכירי במידה מסויימת את עצמי, ידעתי כי לא אישמע לעצות-נבונים
להצניע את השקפותי לעצמי, ובהכירי במידת-מה את יריבי לדעה ידעתי כי
אין סיכוי רב שהם יסכימו לדחות הכרעות ולהשאיר דברים תלויים ועומדים.
חששותי נתאמתו ואני פורש בזה בצער מהסיעה, ומתוך מחאה על שפרישה זו
היתה תוצאה של ויכוח הנוגע לכנסת הבאה, ויכוח שלא אנכי יזמתיו ולא
פתחתי בו, ואין הוא נוגע לכנסת הנוכחית.

היו"ר י. ישעיהו:

אבקשך לראות בי להבא חבר כנסת בודד, שאם כי אינו מבקש מעמד של סיעה, בהתנגדו לרסיסי מפלגות, הריהו רואה עצמו מייצג של דעות והשקפות שאינן נחלתו האישית בלבד, והוא מבקש בזה את זכויות הפעולה בכנסת המוקנות על סמך תקדימים במקרים כאלה."

אני מציע שנחליט להקנות לו כל הזכויות של חבר-הכנסת יחיד, כפי שנהגנו לגבי חבר-הכנסת שלום כהן.

אנו רושמים לפנינו שסיעת ע"מ מונה

עכשיו שלושה חברים.

א. הראל:

סיעת ע"מ אינה מתנגדת לסידור הזה, ואיננו מעוררים את הבעיות שהיו סביב

פרישתו של חבר-הכנסת אביזוהר.

הוחלט:

להיענות לבקשתו של חבר-הכנסת אביזוהר ולהקנות לו זכויות חבר הכנסת יחיד בכנסת.

כן רושמת הוועדה לפנייה שסיעת הרשימה הממלכתית מונה עתה 3 חברים.

היו"ר י. ישעיהו:

ה. סדר הופעתן וישיבתן של סיעות ע"מ, רק"ח, המרכז החפשי וסיעות היחיד בכנסת

חבר-הכנסת תופיק טובי פנה אלינו במכתב לאמור: "לאחר הודעת סיעת הרשימה הממלכתית, כי חבר-הכנסת מאיר אביזוהר חדל להיות חבר הסיעה, הפכה סיעה זו לסיעה בת 3 חברים. בהתחשב עם החלטת ועדת הכנסת מיום ה-4.1.72 על סדר הישיבה וההופעה של סיעת העולם הזה כוח חדש, אנו מבקשים לשנות את סדר הישיבה וההופעה של סיעתנו כדי שנופיע לפני סיעת הרשימה הממלכתית.

סיעת רק"ח קיבלה בבחירות האחרונות

לכנסת 38,827 קולות לעומת 31,999 הקולות שנותרו עתה לסיעת ע"מ עם פרישת חבר-הכנסת אביזוהר מסיעת ע"מ, (אם נביא בחשבון שסיעה זו קיבלה 42,653 קולות על ארבעת חבריה).

בהתחשב עם תקדים שקבעה ועדת הכנסת

עם שינויי סדר הישיבה וההופעה של סיעת העולם הזה כוח חדש לאחר פרישת חבר-הכנסת שלום כהן ממנה, הבנו מבקשים לקבוע סדר חדש ביחס למקום הישיבה וההופעה של סיעתנו."

עלינו להחליט בעניין זה.

מ. נסים:

לגבי סיעת העולם הזה, כאשר נתפלגה

הסיעה הקדמון את סיעת מק"י על פני

אורי אבנרי. אולי לא נהגנו כראוי. עם כל הצער שלי אין מנוס אלא להקדים את סיעת רק"ח על פני סיעת ע"מ.

א. עופר:

כאשר שוגים פעם אין צורך לחזור על

השגיאה. אי-אפשר לחלק את הקולות

ל-4 או ל-3 חברים. הנימוק לא היה שמחלקים את הסיעה לשניים. יכול

להיות שאחד החברים לוקח לעצמו רק קול אחד. נכון שסיעה בת 3 חברים

לא יכולה להינתן קודמת לסיעה שהיתה בת 4 חברים ועתה היא בת 3 חברים.

אילו היו לרק"ח 4 חברים בסיעה - צריך היה להקדים מקום ישיבתה על-פני

סיעת ע"מ, לאחר שפרש ממנה חבר אחד; אבל אם שתיהן מונות 3 חברים אין

צורך לשנות את המצב.

אני מציע להשאיר את סדר ישיבתן של

סיעות ע"מ ורק"ח כפי שהוא עתה. אם פעם שגיבו, אין צורך לחזור על השגיאה.

י. גולן:

עלינו לקבוע כלל ולנהוג לפיו, ולא

לנהוג כל פעם אחרת לפי הנוחיות.

י. רפאל: לא צריך למנות מנדטים מלאים. אם איננו מונים מנדטים מלאים - צריך

להשאיר את המצב כפי שהוא.

צ. צימרמן: אין בתקנון הוראה אשר לפיה אנו מחלקים קולות לחברים, ולא קיבלנו החלטה שהיתה בה שגיאה. גם בענין סיעת העולם הזה לא שגינו: אמרנו שחבר-הכנסת אורי אבנרי בשאר סיעה, ואילו חבר-הכנסת שלום כהן הוא חבר הכנסת יחיד.

לסיעת ע"מ היו 4 חברים, ואילו לסיעת רק"ח יש 3 חברים. אחד החברים פרש מסייעת ע"מ ועתה לשתי הסייעות הללו 3 חברים. אין לנו שום קנה-מידה להגיד ש-3 החברים של סיעת ע"מ מייצגים יותר בוחרים מאשר 3 החברים של סיעת רק"ח; לכן יעבור חבר-הכנסת אביזוהר לשבת בין חברי-הכנסת היחידים בכנסת; סיעת ע"מ תישאר על מקומה, וגם סיעת רק"ח תישאר על מקומה; מה שלא כן אם לסיעת רק"ח היו 4 חברים וסייעת ע"מ היתה נשארת עם 3 חברים - אז היינו מקדימים את סיעת רק"ח על פני סיעת ע"מ.

אילו היינו נוהגים על-פי השיקול של חבר-הכנסת נסים - היינו יוצרים תקדים מסוכן.

מ. נסים: כבר יצרנו זאת.

צ. צימרמן: לגבי סיעת העולם הזה לא יצרנו זאת.

י. רפאל: חבר-הכנסת שלום כהן נבחר לכנסת בעודף, וזה נימוק חשוב מאוד; ואילו לגבי סיעת ע"מ - שלושת החברים נבחרו במנדטים מלאים.

צ. צימרמן: התקדים צריך להיות שוועדת הכנסת לא תחלק את השלל של הבוחרים בין החברים שעוזבים.

י. נבון: מה היה אז השיקול?

צ. צימרמן: היו שתי סיעות יחיד בכנסת והקדמנו את סיעת מק"י על פני סיעת היחיד האחרות. המצב אז לא היה ברור ועשינו משגה. הקדמנו את חבר-הכנסת סנה ז"ל בלי שום נימוק.

היו"ר י. ישעיהו: הנקודה שעליה נסב הוויכוח היא, אם חלוקת הקולות בין מי שפורש לבין מי שנשאר בסייעת קובעת לגבי גודל הסייעה. לגבי סיעת העולם הזה, לאחר שנחפצו, חילקנו את הקולות של סיעת העולם הזה לשניים, וכך קבענו את המיקום.

י. רפאל: קבענו כך, כי חבר-הכנסת סנה ז"ל נבחר בדשימה, ואילו חבר-הכנסת שפרש - לא.

היו"ר י. ישעיהו: זאת קבענו לגבי היותו סיעה.

צ. צימרמן: לאחר ששמעתי את ההסבר לגבי חברי-הכנסת סנה ז"ל ואבנרי, אם זה היה השיקול - השיקול היה מוטעה. ועדה איננה מחלקת את הבוחרים בין חברי-הכנסת שנפרדים. מה שיכולים אנו להביא בחשבון הם דברים אבסולוטיים. אילו היו נשארים שני חברים בסייעת ע"מ וסייעת רק"ח היתה מונה 3 חברים - אז היתה סיעת רק"ח זכאית לדרוש שינוי מקום ישיבתה; בעוד שבמקרה הנוכחי יש שוויון במספר החברים ולכן אין צורך לשנות את המצב. לשתי הסייעות הללו יש 3 חברים; לכן השאלה נפתרה.

ח. ליאור: תמיד התחשבנו במספר הקולות. בכנסת הרביעית, או החמישית, היו לסיעת חירות ולסיעת הליברלים אותו מספר חברים - 17 מנדטים לאלה, ו-17 מנדטים לאלה - הקדמנו את הסייעה שקיבלה מספר רב יותר של קולות. אם זכרנו כי אינו מטעני חבר-הכנסת סנה ז"ל קיבל 16,000 קולות בערך, וסייעת העולם הזה

ח. ליאור:

קיבלה כ-19,000 קולות. ברור שהסיעה שקיבלה 19,000 קולות יושבה לפני הסיעה שקיבלה פחות קולות.

גם את חבר-הכנסת אביזוהר יש להקדים על פני חבר-הכנסת אבנרי, כי אם נחלק את מספר הקולות שקיבלה סיעת ע"מ ל-4 חלקים - ייצא שחבר-הכנסת אביזוהר לוקח עימו למעלה מ-10,500 קולות וזה יותר ממספר הקולות שקיבל חבר-הכנסת אבנרי אחרי החלוקה.

ואז סיעת רק"ה קודמת לסיעת ע"מ; וחבר-הכנסת אביזוהר קודם לחבר-הכנסת אבנרי.

היו"ר י. ישעיהו:

בענין זה של פילוגים בסייעות יש שרשרת של החלטות שאינן זהות זו עם זו, כך שהענין של תקדים אינו קיים. אין עדיין תקדים שיכולים אנו להגיד עליו "כזה ראה וקדש". בכל מקרה אנו מחליטים לפי שיקול פוליטי, אבל אין לנו תקדים שעל-פיו נוכל לקבוע גם לגבי מקרה זה.

א. הראל:

תתעורר גם השאלה היכן מיקומו של חבר-הכנסת אביזוהר - לפני חבר-הכנסת שלום כהן, או אחריו. גם זאת עלינו להבהיר.

ח. ליאור:

גם בכנסת הזאת היו 5 סיעות בנות 2 חבריים: פא"י; העולם הזה; המרכז החפשי ושתי סיעות ערביות. הסיעה שקיבלה מספר רב יותר של קולות קדמה לסיעה האחרת.

היו"ר י. ישעיהו:

השאלה היא אם בעת פילוג יכולים אנו לחלק את הקולות באופן יחסי.

א. הראל:

לא ידעתי ששאלת המיקום תתעורר ולכן לא הייתי מעוניין לעורר אותה.

עומדת לפנינו שאלה נוספת: מהי זכותו של חבר הכנסת כאשר הוא עוזב את הסיעה, או שעוזבים אותו. הבינותי, שכאשר דובר בענין סיעת העולם הזה טען כל אחד מן הצדדים שיש לו מעמד שווה לצד האחר ובסוף טענה זו לא נתקבלה ומעמד הסיעה ניתן לראשון.

מצב זה אינו דומה כלל למצב של סיעה בת 4 חברים שחבר הכנסת אחד עוזב אותה. איזה מעמד נשתנה בסייעה? חבר-הכנסת אחד עוזב את הסיעה, מה זה נובע לפילוג בסייעה? אם הסיעה היתה מתפלגת לשניים - שני חברים ושני חברים, אז היה פילוג; אבל חבר-הכנסת אביזוהר הודיע שהוא לא רוצה להמשיך בחברותו בסייעה. זה שאחד-כך הוא כן רצה להישאר בסייעה והסיעה דחתה אותו - זה ענין אחר; אבל איזה שינוי יש בסייעת ע"מ? אין כל שינוי.

לכן מציע אני לשקול היטב את הנושא הזה, כיוון שאין שום ענין לעודד את התופעה הזאת של עזיבת סיעות. שום איש, מבחינה ממלכתית, לא צריך להיות מעוניין בזה. לכן לא עוררתי שאלה זו. ביקשנו מחבר-הכנסת אביזוהר שיחזיר את המנדט שלו, אך הוא לא בענה לנו. איננו חושב שיש חשיבות לכך שרק"ח תשב לפנינו; אבל להגיד פתאום שסייעת ע"מ הפכה להיות סיעה אחרת ומחליטים לחלק את קולות הסיעה ל-4 חלקים - אין בזה הגיון. אין זה עומד בהתאמה לדברי מר ליאור, כיוון שקיבלנו את העובדה שברשימת הסיעות המובנות 4 חברים אנו יושבים האחרונים. זאת קיבלנו, אבל להגיד שמישהו יחליט לחלק את הקולות ועל-פי זה יקבעו מספר הקולות שנשאר לסייעה? זה לא פילוג.

אם מישהו רוצה לעורר את השאלה העקרונית, מבקש אני שלא נחליט בנושא זה היום.

היו"ר י. ישעיהו:

נשמע תחילה את הערות החברים. אם הענין פשוט - נחליט עליו; ואם אינו

פשוט - נחליט בישיבה הבאה.

א. הראל: בישיבה בה הוחלט על סיעת מק"י לא השתתפה. אני שומע זאת רק עכשיו.

י. גולן: לפי דעתי יש הבדל בין מקרה בו שתי סיעות הן בעלות מספר מנדטים שווה לבין מקרה של פרישת חבר, או פילוג סיעה. במקרה שלשתי הסיעות יש מספר שווה של חברי-הכנסת, אזי קובע מספר הקולות שקיבלו אותן סיעות. אבל במקרה שחבר-הכנסת פורש, במקרה של פילוג, לדעתי - בשיטת הבחירות הקיימת - אי-אפשר למדוד את כוחו של החבר הפורש לפי האחוזים שהוא לוקח עימו בעת פרישתו. אי-אפשר לדעת כמה קולות קיבל כל חבר סיעה, כי בשיטת הבחירות הקיימת ההצבעה היא בעד הרשימה ולא בעד האנשים.

לכן, במקרה זה, איננו יכולים לומר שחבר-הכנסת אביזוהר לוקח עימו X קולות או רבע ממספר הקולות שקיבלה סיעת ע"מ בבחירות. כאשר חבר-הכנסת הררי פרש מהסיעה הליברלית הוא אמר שהוא לקח עימו את רוב הקולות.

עלינו לקבוע ולרשום באיזה מקום לפי איזה כלל נקבע את העניינים, כדי שלא בכל מקרה ומקרה ננסה לקבוע את הסדר מחדש.

היו"ר י. ישעיהו: בכל העניין הזה של התפלגויות סיעות היו ההכרעות לפי שיקולים מאולתרים של אותו מקרה ואין שום תקדים עליו יכולים אנו לבנות כל שאר הדברים. סיעת ע"מ היא לפני סיעת רק"ח. אי-אפשר לומר שחבר-הכנסת אביזוהר לקח עימו רבע מסך הקולות שקיבלה סיעת ע"מ, כאשר פרש מסיעתו.

י. רפאל: אילו לסיעת רק"ח היו 4 חברים ולסיעת ע"מ היו נותרים עתה רק 3 חברים, ממילא סיעת רק"ח היתה קודמת לסיעת ע"מ; אך לא כך הוא המצב הנוכחי.

מ. ברעם: גם בהרכב הוועדה המיוחדת הבאנו בחשבון שסיעת ע"מ מונה 4 חברים.

י. נבון: הדברים שאנו מחליטים הופכים להחלטות, שהן חלק מהתקנון. הקושי הוא לדון בעניין שיש לך כאילו נטיה אישית לתמוך במישהו. לשם כך קיימת ועדת הכנסת - כדי להתליט בהגיון. היום זה נוח לך, מחר זה יהיה נוח לי ומחרתיים זה יהיה נגדי. עלינו לקבוע כלל מעשי ולנהוג לפיו לגבי כולם.

אני מציע: (א) או לבטל את ההחלטה הקודמת בעניין מק"י, להחזיר את הגלגל אחורנית ואז סיעת ע"מ קודמת לסיעת רק"ח; (ב) או להשאיר את תקדים מק"י ואז סיעת רק"ח קודמת לסיעת ע"מ. לא ייתכן לנהוג כל פעם אחרת. אנו צריכים לשמור על מדיום של פיצוץ, שיושב-ראש הוועדה יוכל לעלות על בימת הכנסת ולהגיד: כך לא יכולה ועדת הכנסת, האמונה על תקנון הכנסת, לנהוג. צריך: או לבטל את ההחלטה בעניין סיעת מק"י, או לתת לרק"ח קדימה על ע"מ. דין אחד לכולם.

היו"ר י. ישעיהו: נניח שנקבל את האפשרות הראשונה שמציע חבר-הכנסת נבון ונשנה את ההחלטה הקודמת ביחס למק"י. האם שני אנשי העולם הזה יישבו לפני מק"י?

י. נבון: אינני יודע. נדון על כך. השיקולים שהינחו או - ינחו גם עתה. נהגנו כפי שנהגנו פעם, אז גם כאן עלינו לנהוג אותו הדבר. לא ייתכן שנהג איפה ואיפה.

מ. ביבי: אני תומך בדברי חבר-הכנסת נבון ואני מציע שנהג כפי שהחלטנו לגבי מק"י, אם איננו רוצים לנהוג פעם כך ופעם בצורה אחרת - שלא להתבטא בחריפות יתר. אני שמח שהחלטנו בעניין מק"י כפי שהחלטנו. אין עניין הגיוני יותר מאשר השיטה הזאת של עקרון הקולות.

מ. ביבי:

מכל מקום, סבור אני שצריכים אנו לנהוג על-פי עקרון הקולות. כך הוא עם כניסת חברי-הכנסת לחלוקה בין הסיעות, כאשר באים אנו לקבוע מי משלוש הסיעות שיש להן אותו מספר מנדטים קודמת לחברתה; כך עלינו לנהוג כאשר סיעות מתפלגות.

ר. ארזי:

אני בעד קריטריון אובייקטיבי. אינני חושב שנוכל לקבוע בכל מקרה אחרת. לפי שעה אינני רואה עקרון אחר מאשר העקרון המספרי, אם יציעו עקרון אחר - נשקול אותו מול העקרון הזה. אולי היועץ המשפטי של הוועדה יבדוק אם יש תקדימים בענין זה.

ז. שר: צריך לבדוק זאת.

מ. שחל:

גם אני חושב שצריך לנהוג בהחלטות בזהירות רבה ולא בהתאם לסימפטיה או אי סימפטיה לסיעה מסויימת; אבל נדמה לי שהשיקול של ספירת קולות הוא דבר שאינו ניתן ליישום באופן מעשי. יכול אני להציע הצעה אחרת: האחרון שנבחר ברשימה שווה עודף הקולות; ואז לגבי חבר-הכנסת אביזוהר נקבל תוצאה לגמרי שונה. החבר שנבחר לפני החבר האחרון יקבל מספר קולות השווה למנדט רגיל ועודף הקולות מגיע לאחרון ברשימה שנבחר. חבר-הכנסת אביזוהר נבחר שני ברשימה.

לא כן, לדעתי, קריטריון לגמרי אחר, והוא יכול להנחות אותנו: מה מצבה של הסיעה בכוח ולא בפועל. אני רואה בפרישה דבר חולף. אם קורה מקרה ופורש מתפטר, הרי המנדט שלו חוזר לסיעה. בכוח הסיעה היא בת 4 חברים, בפועל - היא בת 3 חברים. שיקול זה טוב יותר מאשר ספירת קולות. בהשוואה בין סיעת ע"מ לבין סיעת רק"ח - סיעת ע"מ היא בפוטנציאל של 4 חברים, ולסיעת רק"ח יש רק 3 חברים.

לגבי סיעת העולם הזה: אני בעד זה שנודה שעשינו משגה מאשר נמשיך לשגות.

צ. צימרמן:

אני הצעתי עיקרון שידריך אותנו מעתה והילך. מה שעשינו עם מק"י היה שיקול, כי לא היה לנו עיקרון מגובש. מותר לנו היום לקבוע עקרון אחר. העקרון שאני מציע הוא: קובע מספר חברי הסיעה האקטואלי שנשאר בסיעה. - מספר חברי-הכנסת שנשארו בסיעה, ולא להיכנס לשיקול כאילו בסיעה ע"מ נשארו 4 חברים; ובוודאי לא ספירת קולות.

העקרון שאני מציע הוא: נוצר שינוי - אם הרכב הסיעות נשתנה באופן אבסולוטי - אם רק"ח היתה בת 4 חברים ו-ע"מ היתה נותרת עם 3 חברים - אין בעיה; באין שינוי אבסולוטי של מספר חברי-הכנסת - יישאר המצב כפי שהיה, כמו שאנו מחליטים בוועדה, שאם יש קולות שקולים - ההצעה עברה.

באשר לחברי הכנסת יחידים: השיקול של חבר-הכנסת שחל מצויין, ואז אומרים: חבר-הכנסת שלום כהן היה אחרון ברשימה ונכנס על-סמך עודפים; ואילו חבר-הכנסת אביזוהר היה שני ברשימה וממילא יש לו מספר רב יותר של קולות.

י. נבון: מה עם אבנרי ומק"י?

צ. צימרמן:

אם יש אפשרות לתקן - בבקשה; אבל אם זה יעורר סערה - נשאר זאת. עשינו שגיאה. מה שעשינו בעבר - עשינו. השיקול שהיה אז אינו כל כך מגובש כמו העקרון שנמצא שיהיה טוב יותר. בכל הכבוד, העקרון שהצעתי טוב יותר מהעקרון שהיה אז.

ז. שר:

יש לי הרושם שהוועדה הולכת לעשות דבר שהוא בניגוד לעקרון קונסטיטוציוני מחודש. ברגע שנבחר אדם - הוא בעל המנדט ולא הסיעה. לכן חוק הבחירות של הכנסת שהתפטרות היא התפטרות; לכן כל שיטה שתקבל את העקרון כאילו המקום של המתפלגים נשאר נחלת הסיעה - עומדת בניגוד לעקרון שאדם, משעה שנבחר, הוא בעל הזכות ויתר החברים אין להם מקום לבוא ולהסתמך על חברותו.

ז. שר:

לדעתי, קיימת רק אפשרות אחת: היות ותמיד ישנה הבעיה לא רק של הנוותרים בצד האחד, אלא גם של הנוותרים בצד האחר - לפעמים יש שתי בעיות ולפעמים יותר - השיטה המספרית היא שיטה מיכנית, אשר פוגעת לפעמים ימינה ולפעמים שמאלה, אבל היא שיטה יציבה ואי-אפשר לטעון לגביה שיש משוא פנים. יש לנו שיטה שהיא, ראשית, אינה מחשידה אף אחד והיא קלה ואי-אפשר לטעון נגדה טענות שבחומר. המכניקה היא לקחת שיטה מספרית ולחלק קולות. כל העניין של המושבים הוא עניין מיכני: תחילה קובעים את המושבים לפי גודל הסיעות; כאשר הסיעות שוות בגודלן - לפי מספר הקולות שקיבלה כל סיעה; בחוץ הסיעות הולכים לפי סדר הרשימה, או לפי סדר שהרשימה קובעת. דמותו של חבר-הכנסת נקבעת בהופעתו בכנסת, ולא בישיבתו בכנסת. יש גם ערך ומשמעות מסוימת לסדר, אבל בכל שיטה אחרת מתעוררת גם בעיה של תאריכים, בעיה של חזקה ובעיות של גיל, כאשר מתחילים למצוא שיטות.

אמרתם: מי שהיה ראשון בסיעה קודם למי שהיה אחרון בסיעה. נניח שישנה סיעה בת 4 חברים שנתפלגה ובכל צד עומדים 2 חברי-הכנסת. האם סדר מושבם ייקבע על-פי סדר הופעתם ברשימה? האם יישבו 2 חברי-הכנסת הראשונים ברשימה יחד, ואילו שני חברי-הכנסת הבאים אחריהם ברשימה יישבו יחד, אף-על-פי שנתפלגו לא לפי סדר זה?

השיטה המיכנית היא השיטה שוועדת הכנסת תוכל להתגונן בעזרתה נגד טענות של אי עשיית צדק; השיקול האחר יראה, בסופו של דבר, שאין בכלל שיטה, כי כל שיטה אחרת תשתנה בהתאם לנסיבות ורצון הוועדה. בעניין זה תיטיב הוועדה אם תלך לפי השיטה המיכנית, שהיא לפי דעתי עונה לכל המקרים.

מ. ברעם: לא חשבתי שהעניין הזה יעורר ויכוחים רבים, אבל לאחר שהתעוררו הוויכוחים מתברר שאין לנו קריטריון קבוע בעניין זה. מר שר, היועץ המשפטי של הוועדה אינו צודק, אלא מהבחינה הפורמלית. חבר-הכנסת אינו יכול להגיש הצעה לסדר-היום שלא במסגרת סיעתו. בעניין מימון הבחירות יש שני תקדימים.

י. נבון: ההחלטה היתה מכוערת מאוד ואני הצבעתי נגדה.

מ. ברעם: אבל בכסף זה נבחרת לכנסת. יכול להיות שטעינו, אבל קבענו לפי הכנסת הנכנסת. המשמעות היתה, שעל אף העובדה שארבעת חברי גח"ל פרשו אמרנו שלגח"ל מגיע לפי תוצאות הבחירות; הוא הדין כאשר חבר-הכנסת הררי עבר לסיעת המערך. לא קיבלנו את הכסף שהיה מגיע למערך והשארנו את הכסף לל"ע. זאת אומרת שנקבע תקדים.

אינני חושב שהעניין של חבר-הכנסת אבנרי דומה לעניין הזה. לא השתתפתי בישיבה בה דנו על מק"י. יכול להיות שההתלהבות שלנו ממק"י נחנה לנו עידוד מיוחד, אבל רצוני לומר כיצד נראה לי העניין? אני מדבר על רק"ח. אינני מתבייש להגיד, שהצעתי במפלגה שלי אחוז חסימה מסויים. אני חושב שלא צריך שום חוק אנטי-קומוניסטי בכנסת, - פה לא חל פילוג. נבחרו 4 חברי הכנסת בסיעת ע"מ. אחד החברים מודיע שהוא פורש מהסיעה. בעיני, בכוח, הסיעה היא בת 4 חברים. אני מסכים עם חבר-הכנסת נבון שלא נחזור למימון בחירות לפני הכנסת. אני חושב שלסיעת ע"מ היה מגיע עבור 4 חברים, ולא עבור 3 חברים; אבל בעניין זכות הדיבור, או השתתפות במימון הבחירות - סיעת ע"מ לא תוכל לקבל גם בשביל חבר-הכנסת אביזוהר, כי אחרת הכנסת תשלם סכום כפול.

ח. ליאור: חבר-הכנסת אביזוהר לא יקבל.

מ. ברעם: אני רואה את סיעת ע"מ בכוח, כאילו נבחרו 4 חברי-הכנסת, ואין לי שום יסורי מצפון להחליט על פנייתו של חבר-הכנסת תופיק טובי בשלילה. חבר-הכנסת אביזוהר לא יצה לקפח את הסיעה.

י. נבון: אם כך, בסיעת העולם הזה יש 2 חברים.

מ. ברעם: אינני מדבר עכשיו על חבר-הכנסת אבנרי. במקרה שלפנינו הרוב המכריע החליט להישאר בסיעה - 3 מתוך 4 חברים.

לדעתי, מעמדה של סיעת ע"מ צריך להישאר כפי שהיא, אני מציע שלצורך זה תיחשב סיעת ע"מ כאילו לא חלה אצלם פרישה.

מ. ביבי: זו פיקציה.

מ. ברעם: זו לא פיקציה. בבחירות הקודמות, למימון הבחירות, הבאנו בחשבון...

מ. ביבי: גם זאת פיקציה.

מ. ברעם: איזה יתרון ניתן בכך לסיעת ע"מ? - הדבר היחיד הוא שרק"ח לא תקדים אותם. איננו אומרים שניתן להם רשות דיבור לפי 4 חברים, אלא לפי 3 חברים.

י. נבון: מדוע הקדמת את מק"י? יש לבטל את ההחלטה לגבי מק"י. מיקונים יבוא ויחכה.

מ. ברעם: אני חושב שאיננו מעניקים זכות מסוימת לסיעת ע"מ, אבל נגרום עוול אם נשנה את הסטטוס של הישיבה שלהם. פרט למקרה של מק"י, אם חברי-הכנסת סבורים שתהיה על ההחלטה שלנו רביזיה - נשקול זאת.

א. הראל: אינני רואה בכך טרגדיה ואינני חושב שיש חשיבות מיוחדת לכך שרק"ח תופיע לפני ע"מ. פה יש טעות אופטית. השתתפתי בדיון כאשר הופיעו לפני הוועדה חברי-הכנסת אבנרי וכהן, כאשר היה השיקול שאחד טען: כולה שלי; והשני טען: מחציתה שלי. נתקיים דיון בוועדה, אבל אין המקרה של סיעת העולם הזה דומה למקרה שלנו. אף אחד אינו טוען במקרה שלנו לפילוג. חבר-הכנסת אביזוהר אינו מבקש להיות סיעת יחיד - הוא נשאר חבר-הכנסת יחיד בכנסת, כל זמן שהוא לא רוצה להחזיר את המנדט, כפי שדורשים ממנו. דרך אגב, הוא מקבל גם שירותים טכניים בסיעה. אני לא חושב שצריך לגרום מזה עניין.

חלוקת הקולות שקיבלה סיעת ע"מ ל-4 חלקים זה רע מאוד.

עד לישיבה זאת לא שמעתי ולא ידעתי שהקדימו את חבר-הכנסת סנה ז"ל, אך לאחר ששמעתי זאת אני אומר: שם היתה טעות. אין שום דמיון בין המקרה של חבר-הכנסת אבנרי לבין מה שקורה בסיעת ע"מ. סיעת ע"מ היתה בת 4 חברים, ובכוח היא בת 4 חברים. אם חבר-הכנסת אביזוהר היה מתפטר - היה נכנס לסיעה חבר אחר.

היו"ר י. ישעיהו: יכול להיות גם להיפך - יכול להיות שחבר-הכנסת אבנרי היה מתפטר וחבר-הכנסת כהן היה הופך להיות הסיעה. אנו מבינים את המצב, אבל זה לא עוזר לנו לשיקול.

א. הראל: האם רוצים להחליט ביחס לזה?

היו"ר י. ישעיהו: לא.

א. הראל: אם כן, אני מבקש להכין הסתמכות עקרונית ומשפטית ביחס לזה. אני מציע שתשקלו היטב אם לא עושים פה שירות רע מאוד לגישה הממלכתית בקשר לפילוג.

היו"ר י. ישעיהו: את הויכוח עם אישים נניח בצד; מה שעומד לפנינו הוא: אם אפשר, במקרה של פילוג, לחלק את הקולות בין החברים. זו השאלה. החלטנו מה שהחלטנו ביחס למק"י ואינני יודע אם יכולנו להחליט אחרת. בשלב זה לא ברור לי אם יכולנו להחליט אחרת.

היו"ר י. ישעיהו:

אנו יכולים להחליט החלטה עקרונית, ויכולים
אנו להחליט החלטה פוליטית. איש לא יגנה אותנו. יש חברים הטוענים
שיש להחליט החלטה אחרת. רוב החברים דיברו ברוח זו. אנו צריכים
למצוא החלטה שתהיה הגיונית ושאפשר יהיה להתייב מאחריה.

בהקשר זה מתעוררת גם שאלת המיקום של חבר-הכנסת
אביזוהר ושלושת חברי-הכנסת היחידים בכנסת. אולי נוסיב את ארבעתם
בסוף ונקבע את סדר הופעתם לפי הא"ב: אביזוהר, אבנרי, כהן ומיקוניס.

צ. צימרמן:
אבל חברי-הכנסת אבנרי ומיקוניס הם סיעות -
סיעות צריכות לבוא לפני חברי הכנסת היחידים.

היו"ר י. ישעיהו:
אז הסיעות תשבנה קודם וחברי הכנסת היחידים
יישבו לפי סדר הא"ב.

הנחלט: לדחות את ההחלטה לישיבה הבאה.

הישיבה ננעלה בשעה 10.20.